

ኤርትራ፣ ምድረ ባሕር

ናይ መወዳእታ ኸፋል

ስደት ንምዕራብ (1)

ብአልአሚን መሓመድ ሰዒድ

1- ምንጋስ ስራሕ አልባነት ሳዕቤናቱን

መንግስቲ አስፍሃ ወልደሚካኤል ምቁጽጸሩ ካብ ዘረጋገጸሉ ሰዓት፡ ብዙሓት ፋብሪካታትን አብያተ-ዕዮን ስርሓት ወደብ ባጽዕን ብፍላጥ ብምዕጻውን ምድስካሉን፡ ብዙሓት ዜጋታት ሰላምን ስራሕን ንምንዳይ ካብ ገጠራት ናብ ከተማታት ክውሕዙ ጀመሩ። ብተወሳኺ ንጥፈታት ጉጅለታት ሸፋቱ ብምዝያዱ፡ ዜጋታት ብዛዕባ ስድራቤታቶም፡ ህይወቶምን ንብረቶምን ክሰግኡ ብምጅማሮምን ከምኡም ዝአመሰሉ አሉታውያን ተርእዮታት ብምግንፋሎምን ኩነታት ኤርትራ፡ አውራ ቁጠባዊ ኩነታትን መነባብሮን ህዝብን እናበአሰ ክመጽእ ጀመረ።

ከምዚኡም ዝአመሰሉ ተርእዮታት ብወገኖም ንአዕሩኽ (ኢድሪስ፡ ሓጎስ አርዓዶምን ኢስማኒልን ዙቡይ ዑመሪትን) ስለ ዝጸለዉ፡ ከምሳዕቤኑ ኣብ ወደብ ባጽዕ ካብ ዝነበረ ስርሖም ስለ ዝተባረሩ፡ መንብሮ ክሸፍኡም ጀመሩ። ኢድሪስ'ውን ድጋኑ ከትከት ስለዝበለ ዝገዝኡ ሰባት ስለ ዝተሳእኑ ካብ አዕሩኽቱ ዝሓሸ አይነበረን። ስለ ዝኾነ ቀንዲ ስራሕ ንብዙሕ ሰዓታት ኣብ ድጋን ኢድሪስ ኮፍ ምባልን ምዕላልን ኮነ።

(1) ስደት ንሱዳን።

ሓደ ለይቲ ኣብ ወርሒ መጋቢት 1956፡ በዓልቲ-ቤት ኢድሪስ ወይዘሮ ፋጥማ ማዕጸ ስለ ዝተኳሕኳሐ፡ ንኢድሪስ ካብ ድቃሱ ኣበራበረቶ፡-“ኢሂ ድሓን?” ክብል ስንባደ ብዝመልአ ድምጺ ሓተተ።

ወይዘሮ ፋጥማ፡-“ማዕጸ ይኹሕኳሕ ኣሎ። ለይቲ ምድሪ መንዩ ክመጽኣና ዝኸእል?” ። ናብቲ ማዕጸ ገዛ እናጠመተት።

ኢድሪስ ካብቲ ዝነበሮ ተንሲኡ ማዕጸ ምስ ከፈተ ሰለስተ ብኣክዳድነኡምን መልክዮምን ኣባላት ክፍሊ ጸጥታ ዝመስሉ ሰባት ኮይኖም ረኸቦም፡ እቲ መራሒኡም ኮይኑ ዝተሰመዖ፡-“ኢድሪስ መሓመድ ሳሊሕ ዲኻ?” ። መልሲ ከይተጸበዩ ተቐላጠፍ ዝብል ትእዛዝ ኣቐረበሉ። “እወ ኢድሪስየ፡ ንሰኻትኩም ከ መን እኹም?” ። ኣብ ሕላፍ ግዜ ክትመጽኡኒ ዘገደደኩም ከ እንታይዮ?” ። ዝብል ሕቶታት ኣቐረበ።

እቲ መራሒ፡-“ንሕና ኣባላት ጸጥታ ኢና፡ ኣነ ሰርጀንተ ዑመር ኸያር እበሃል፡ እዚኡም ድማ መሳርሕተይ ኢዮም።” ብምባል ነተን ዝቐረባ ሕቶታት ብድፊኑ ክምልስ ፈተነ።

ኢድሪስ ደጊሙ፡-“እንታይ ኢኹም ደሊኹም?” ። ኢሉ ገጹ ኣዕጢሩ ሓተተ።

እቲ መራሒ ዝመስል፡-“ንገለ ዘለዎና ሕቶታት ክትምልሰልና ንመደበርና ምሳና ክትከይድ ኢኻ።” ። ኢሉ መምጽኡኡም ከብርሀ ፈተነ።

ኢድሪስ ብወገኑ፡-“ሕጂ ከውታ ለይቲ ምሳኻትኩም ናብቲ እትደልይዎ ክብገስ ዝከኣል ኣይኮነን።” ብምግራም መለሰ። ኣስዒቡ ኸኣ፡-“ምስ ወግሐ ኣብቲ እትደልይዎ ክመጽእ ግን ቁሩብየ።” ዝብል ሓረግ መልአ።

ሰርጀንቲ ዑመር፡-“ካልእ ዝጸበዩና ሰራሕ ስለ ዘሎ ግዜና ምሳኻ ኣብ ምምልላስ ክነጥፍእ ኣይንደልን፡ ምሳና ክትብገስዮ ድልየትና።” ነቲ ኢድሪስ ዝሓተቶ ግምት ከይገበረ ብሓውሲ ትእዛዝ መለሰ።

ኢድሪስ ምስ ከምዚኡም ዝኣመስሉ ሰባት ምምልላስ ትርጉም ከምዘይህልዎ ብምርዳእ፡ ንዘርኣይዎ ላግጽን ባጫን ንኸሰግር፡-“ናብ እትደልይዎ ክኸይድ ተቓውሞ” ኳ እንተዘይብለይ፡ ንበዓልቲ ቤተይ ክሕብርን ክዳውንተይ ክመልስን ዕድል ክትህቡኒ እሓትት።” ብምባል ናይ ኩሎም ፍቓድ ዝጸበ ክመስል ብትብዓት ከይተወላወለ ሓተተ።

እንተኾነ ሰርጀንቲ ዑመር ነቲ ዝቐረበሉ ግምት ከይሃበ፡-“ድልየትካ ከተቐርበልና መሰል የብልካን። ነቲ ዝበልናካ ጥራይ ኢኻ ትፍጽም። እንተ ብዛዕባ በዓልቲቤትካ ዝበልካዮ ትሰምዓና ስለዘላ ምሕባር ዘድልየካ ኣይኮነን።” ዝብል ሕርቃን ዝመልአ መልሲ ሃበ።

ወይዘሮ ፋጥማ ብወገና፡-“ግዲ የብልካን ኢድሪስ፡ ኣይሰራቐኒ ኣይዓማጺ ብንጽህናኻ ከምእትወጽእን ጥርጣረ የብለይን፡ ምስኡም ክትከይድ ዝከኣልዮ። ወጋሕታ ምስ ሓውኻ ኣሕመድ ኮይንና ደሃይካ ንምርካብ ክንጽዕር ኢና።” በለት ንብዓታ ኮረር እናበለት።

ኢድሪስ በዚ ተተባቢዑ፡ ብተን ኣቐዲሙ ዝተኸደነን ፉጣን ካብ ጡጥ ዝተሰርሐት ማልያን፡ ሸበጥን ገይሩ፡ ንሰርጀንቲ ዑመር ኸያር ከሕርቕ ብዝብል መንፈስ፡ ንበዓልቲ

ቤቱ አብ ግንባራ ሰዲሙ፡ ነቲ ናይ ገዛ ማዕጾ ኣርሕዩ፡ ነቶም ዝስታተሉዎ ዝነበሩ ሰብኡት ናብ'ቲ ዝደልዩዎ ክመርሕዎ ሓተቶም።

ኢድሪስ እቲ ዝውሰደሉ ቦታ ብልክዕ ዘይፈልጦ'ኳ እንተነበረ፡ ድሕሪ ናይ ሰዓት ናይ ኣግሪ ጉዕዞ ምስቶም ሰለስተ ዓጀብቱ አብ ሓደ ብናይ ስልኪ ሓጽር ዝተጋረደ፡ አብ ግዜ መግዛእቲ ኢጣልያ ዝተሰርሐ፡ ብጸላም ዝተዋሕጠ፡ ዝሃድሃደ በዓል ክልተ ደርቢ ዓቢ ገዛ ተደፊኡ ከምዝኣቱ ተገብረ። እትው ክብልን ካብ ዘይርእዮም ሰባት ብኣድራጋ ጽፍዒት፡ ጉስጥን ብዕሉግ ጸርፍን ክቕበልን ሓደ ኮነ። ሃሩር፡ ሸታ ሸንትን ቀልቀልን ተደማምሩዎ፡ መሬት ነቶም ዝሃርሙዎን ዘዋርዱዎን ከይተንከፈት፡ ንዕኡ ጥራይ ትውሕጥ ዘላ ኮይኑ ተሰመዖ። ወጋሕታ ንሓላፊ'ቲ መደበር ክረክብ ብዝብል ምስምስ፡ ሓደ ካብቶም ዋርድያታት ብእግሩ ረጊሑ ምስ ኣተንሰኦ፡ ካብ'ቲ ኣትዩዎ ዝነበረ ዓሚቕ ምጥፋእ ሃለዋት ተበራብረ።

ኢድሪስ፡ ሓላፊ'ቲ መደበር፡ ሓደ ካብቶም ብመራሕቲ ፖሊስ ኤርትራ፡ ኣውራ ብኮሎ-ኔል ተደላ ዑቕቢት እሙን ዝኾነ፡ ብሰበስልጣን መግዛእቲ ብሪጣንያ ኣብ ፖሊስ ኤርትራ ክሰርሕ ካብ ሱዳን ዝተሳሕበ፡ ስኔጋል ዝመበቐሉ ሱዳናዊ መኮነን ማጅር ኣቡ ፋጥማ ዝተባህለ ከም ዝኾነ ተረደኦ።

ማጅር ኣቡፋጥማ ንረብሓ'ቲ ምስ ብሪጣንያን ኢትዮጵያን ዝደጋገፍ መንግስቲ ኤርትራ ዘገልግል፡ ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ተቓወምቲ ዝተፈላለዩ ናይ ጭካኔ ስጉምታት፡ እንተላይ ስጉምቲ ምቕታል ንምውሳድ ድሕር ዘይብል ሰብ ከም ዝኾነ ምስ ተረደኦ፡ ኣብ ወጥሪ ከም ዘሎ ክግንዘብ ግዜ ኣይወሰደን።

ከምቶም ካልኣት ጨቆንቲ፡ ማጅር ኣቡ ፋጥማ ንኢድሪስ ከርዕድ ብምባል፡ ነታ መኮንናት ፖሊስ ኤርትራ ዝጥቀሙላ በትሪ ብደማነይቲ ኢዱ ዓቲሩ እና ኣወጣወጣ፡ ኣዲንቲ ኣፍጢጡ ንመላእ ኣከላት ኢድሪስ ካብ ታሕቲ ንላዕሊ ክድህስስ ድሕሪ ምጽናሕ፡-“ስምካ።” ኢሉ ሓተተ።-“ኢድሪስ መሓመድ ሳሊሕ እበሃል፡ ካብ ዓዲ ሸኽ ሓሊብ ድማ እዩ።” ብዘይ ተገዳስነት መለሰ።

ማጅር ኣስዲቡ፡-“ናብዚ ቦታ እንታዩ ኣምጺኡካ?።”።

ኢድሪስ፡-“ኣይፈለጥኩን፡ እንተኾነ ትማሊ ምሸት ገለ ዘይፈልጦም ሰባት ኣብ ገዛይ መጺኦም ምስኦም ክብገስ ሓቲቶምኒ ተርኣኹ ግን ናብዚ...” ዘረብኡ ከይወደኦ፡ ማጅር ኣቡ ፋጥማ ተቐቢሉ፡-“ወዲ ዓጣሪት ከልቢ...ኣባላትና ናብ ኣልበርጎ ቻው (Albergo Chiao) ⁽¹⁾ ከምጽኡኻ ዲኻ ሓሲብካ ነይርካ?።” ዘይእዱብ ቃላት ተዛረበ።

ኢድሪስ ብዛዕባ ጨካን ባህርያት ማጅር ይሰምዕ'ኳ እንተነበረ፡ ክሳብ ክንዲ'ዚ ነውራም ሰብ ከምዝኾነ ግን ኣይገመተን።

ትም ከይበለ ከኣ፡-“ኣባላትካ ናብዚ ክወስዱኒ'ዮም ዝብል ግምት ኣይነበረንን።” መለሰ።

⁽¹⁾ Albergo Chiao ሓደ ካብቶም ዓበይቲ ንባሕሪ ዝጥምት፡ ኣብ ደሴት ጥዋሎት ዝርከርብ ሆቴል እዩ።

ማጆር አቡ ፋጥማ፡ ካብ'ቲ ኮፍ ኢሉዎ ዝነበረ መንበር ብድድ ኢሉ፡-“ከምዚ ክትብል ኣይትሓፍርን? እቶም ዘምጹኡኻ ንሃገርምን መራሕቶምን እሙናት ከምዝኾኑ ኣይትፈልጥን።?” ምስ በለ፡ ከም ዕቡድ ከልቢ እናላህሊህ ንኢድሪስ ጭሩውሩው ብዘብል ጽፍዒት ኣላሃሞ።

ኢድሪስ ነቲ ዘጋጠሞ ስኑ ነኺሱ'ኳ እንተ ቐርጠሞ። ማጆር፡-“ኣበይን እንታይን ትሰርሕ?” ኢሉ ሓተተ።

ኢድሪስ ካብ ምረት ጽፍዒት ንግዚኡ ተገላጊሉ፡-“ኣብ ሹቕ ኣልዓረቢ ናውቲ ጽባቕ ዝሸይጥ ሰብ'የ።” ክብል ብትብዓት መለሰ።

ማጆር አቡ ፋጥማ፡-“ናውቲ ጽባቕ ንመን ኢኻ ትሸጠ?” ተኸታታሊ ሕቶ ኣቕረበ።

ኢድሪስ፡-“ዓቕሚ ምግሃእ ንዘለዎም።” ሓጺር መልሲ መለሰ።

ማጆር አቡ ፋጥማ፡ ኢድሪስ የባጭወሉ ከምዘሎ'ኳ እንተተገንዘበ፡ ሕርቃኑ ደጉሉ፡- “ስራሕኻ ከመይ ኢዩ ዘሎ?” ልስልስ ብዝበለ ላህጃ ሓተተ።

ኢድሪስ፡ ስራሕ ጽቡቕ ኣሎ እንተበለ ሓሶት ከምዝኾነ ክፍለጥ ስለ ዝኸለል፡ ካልኣት ዝኸፍኡ ሕቶታት ክቐርቡሉዩም፡ ሕማቕ ኣሎ እንተበለ ከኣ ብዘይጥርጥር ተጸራሪ መንግስቲ ኣስፍሃ ወልደ ሚካኤል ከምዝኾነ ከምስሎ ከም ዝኸለል ግምታት ስለ ዝገበረ፡ እቲ ናይ ማጆር ሕቶ ጉርሒ ዝመልኦ ከምዝኾነ ብምግንዛብ፡-“ስራሕይ ምስ ኣጋጣሚታት መርዓ፡ ሕጻን ምክንሻብን ስለ ዝተኣሳሰር፡ ሰባት ድማ ይመራዓዉን ደቆም ይኸንሹቡን ስለ ዘለዉ፡ ነተን ዝሸጠን ናውቲ ጽባቕ ክሳብ ሕጂ ዝኾነ ዘጋጠመኒ ሽግር የለን።” ክብል ካብ'ቲ ኣዋጣሪ ሕቶ ወጽኦ።

ማጆር አቡ ፋጥማ፡ እቲ ዝሓቶ ዘሎ ሰብ ቀሊል ከምዘይኮነ፡ ንኹሉ ዝተጠቐመሉ ጉርሒ ብቐሊሉ ዘበርዕን ከምዝኾነ ስለ ዝተገንዘበ፡ ንግዚኡ ንኢድሪስ ናብ'ታ ተኣሲሩላ ዝነበረ ክፍሊ ክመልሶ ወሰነ።

ወይዘሮ ፋጥማ ብሃለዋት ሰብኣያ ተሻቂላ ብምንባራ፡ ኣብ ካልኣይቲ መዓልቲ ወጋሕታ፡ ካብ መደቀሲኣ ኣንጊሃ ተንሲኣ ንወዳ መንሱር ኣበራበረቶ፡ ነቲ ዘጋጠመ ጸገም ኣዘንትያ ከኣ፡ ንሓው-ኣብኡ ኣሕመድ ክሕብር ለኣኸቶ። ኣሕመድ ምስ ፈለጠ፡ ተቐላጢፉ ናብ ገዛ ሓዉ ኢድሪስ ብምኻድ፡ ደሃይ ሓው ንክፈልጡ ናብ መደበር ፖሊስ ንክኸዱ ምስ ወይዘሮ ፋጥማ ተረዳድኡ።

በዚ መሰረት ሰልስቲኦም፡ (ፋጥማ፡ ኣሕመድን መንሱርን) ተተሓሒዞም ናብ'ታ ጥቓ ዓዶም ዘላ መደበር ፖሊስ ብምኻድ፡ ንሓደ ጥዑምእዝጊ ዝተባህለ ሰርጀንቲ ፖሊስ ሓተትዎ። “ዝፈልጠ የብለይን፡ እንተኾነ ከምዛ ዘይመኽርኩኹምን ዘይሓበርኩኹምን፡ ኣብ'ታ ኣብ ደቡብ ከተማ ባጽዕ ብሸም ሻኻ እትፍለጥ ቦታ ኬድኩም፡ ነታ ኣብኣ እትርከብ መደበር ፖሊስ እንተሓተትኩም ይሓይሽ።” ኢሉ ኣፋነዎም።

ኣብ'ታ ዝተሓበርዋ መደበር በጺሖም፡ ንክኣትዉ ኣፍቀዱ። ድሕሪ ብዙሕ ምዕጥ-ይጣይን ሕቶታትን ከኣ፡ ብሓደ ፖሊስ ተሰንዮም ኣብ ማጆር አቡ ፋጥማ ቀረቡ።

ወይዘሮ ፋጥማ፡ ነቲ ዝረኸብዎ ዕድል ተጠቐማ ንማጆር ኣቡ ፋጥማ እናጠመተት፡-
“ደሃይ ኣቡ-ስድራና ክንፈልጥ መጺእና።” በለት።

ማጆር ኣቡ ፋጥማ፡ የማነ ጸጋም ቁልሕ ምሊሕ ድሕሪ ምባል፡-“እዚ ትሓቱሉ ዘለኹም
ኣብዚ ከምዘሎ መንደኣ ሓበረኩም?” ገጹ እናኣሰረ ሓተተ።

ወይዘሮ ፋጥማ፡ ሰርጀንቲ ጥዑም እዝገ ዝተላበዎ ዘኪራ፡-“ካብ ብጊሓቱ ኣብ ዓድና
ይኹን ከባቢኣ ዝርከቡ መደበራት ፖሊስ ሓቲትና መልሲ ብዘይምርካብና፡ ምናልባት
ኣብዚ እንተመጸእና፡ ነቲ ዘድልየና መልሲ ክንረክብ ንክእል ብዝብል እምነት።”
ክትብል ብህዱእ መንፈስ ተዛረበት።

ማጆር ኣቡ ፋጥማ፡ ምስ ካልእ እሱር ስራሕ ይጽብዮ ስለ ዝነበረ፡ ንወይዘሮ ፋጥማን
ሰዓብታን ካብቲ ዘለውዎ ቦታ ክርሕቁ ስለ ዝደለየን፡ ግዜ ከየጥፈኡ፡-“ስራሕና ምስ
ኢድሪስ ስለ ዘይወዳእና ክትርእይዎ ኣይትክእሉን”ኹም፡ ምስ ወዳእና ቀልጢፍና ክን-
ሰደልኩም ኢና።” በለ ሓልዮትን ኣክብሮትን ብዝስምዕ ቃና።

ወይዘሮ ፋጥማ፡ ካብ ኣዘራርባ ማጆር ኣቡ ፋጥማ ሰብኣያ ብህይወቱ ከምዘሎ ስለ
ዘረጋገጸት፡ ጸርፍታት ዋርድያታት መደበር ንክይትሰምዕ ተቐላጢፋ ምስ ሰዓብታ
ናብቲ ዝመጽአትሉ ተመልሰት።

2 - ስቅያት ቤት-ማሕቡስ

ኢድሪስ ተኣሲሩሉ ዝነበረ መደበር ናይ ጭቆናን ጽምዋን ቦታ ብምንባሩ፡ ክቱር ጽልኢ ኣሕደረሉ። እታ ኣብ መዓልቲ ኣንሳብ ትቐርብሉ ዝነበረት መቐረት ዘይብላ፡ ማይ ብርስንን ጥዑያት ኣስናን ዘይብሉ ሰብ ክሰብረን ዘይኸእል ክልተ ንቐጻት ባንን፡ እቲ ሽታ በንዚና ዝግብለሎ ዝሰተ ማይ፡ እቲ ካብ'ቲ ሓውሲ ዝነገወ ዝወጽእ ዘፈንፍን ሽታ ሽንትን ቀልቀልን ዋርድያታት፡ ሃሩርን ኦሞዲታን እታ ኣብ ገምገም ባሕሪ ዘላ ዝተኣስረላ ክፍሊ ተደማምሮሞ፡ ክበልፅን ክሰትን ኣየኸኣልዎን። ኣውራ ድማ ኣብ ቀጽረ'ቲ ቤት-ማሕቡስ ዝካየድ ኩነታት ክፈልጥ ስለ ዘይከኣለ፡ ዓቕሊ ከጽብብ ጀመረ፡

ኢድሪስ፡ ካብ'ታ ንጽልቲ ቤት-ማሕቡሱ ኣብ ነፍሰ ወከፍ ምሸት፡ ንፋስ ንምውሳድን ኣብ ከርሱ ዝወግሉ ሽንቲ ማይን ቀልቀልን ንምድፋእን ክወጽእ ይፍቀደሉ ስለዘነበረ ኪንዩ ምልምማዱ ካልእ ምርጫ ኣይነበሮን። ኣብ ደገ ቤት-ማሕቡስ ዘሎ ደሃይን ኩነታትን፡ ልዕሊ ኹሉ ደሃይ እታ ሳልሳይ ውሳድ ክተምጽኣሉ ዝጽበዖ ዝነበረ፡ ብጽሕቲ ወርሒ ዝገደፋ በዓልቲ-ቤቱን ክስወሮ ግን ፈጺሙ ዘይቅበሎ ጉዳይ ኮነ።

ሓንቲ ምሸት፡ ኢድሪስ ንሽንቲ-ቤት ገጹ እናኣምረሐ እንከሎ፡ ነቲ ዝከታተሎ ዋርድያ፡ ንውሱን ግዜ ኣብ ባይታ ኮፍ ኢሉ ጽሩይ ኣየር ከስተንፍስ ንኸፍቅደሉ ለመኖ። ምስ ተፈቐደሉ ሓደ ወዲ ዓዱ ዝኾነ ጣሃ ዓብደላ ዝተባህለ ዋርድያ ኣብ ማዕዶኡ ረኣየሞ፡ ነገር ወዲ ዓዲ ኮይኑዎ ክጽውዖ ፈተነ። እቲ ዝከታተሎ ዋርድያ፡-“ዝኾነ ኣብ ትሕቲ መርመራን ቀይድን ዘሎ ሰብ፡ ንዝኾነ እሱር ይኹን ኣባል ናይዚ ቤት-ማሕቡስ ኣብ ዝኾነ ቦታ ክጽውዕ ወይ ከዕልል መሰል ከምዘይብሉ ክትስሕቶ የብልካን።”በሎ።

ኢድሪስ፡ ምናልባት እቲ ዋርድያ ክሕግዘኒ ይኸእል'ዩ ዝብል ግምት ኣሕዲሩ ብምንባሩ፡-“ኣይትሓዘለይ፡ ጣሃ ዓብደላ ወዲ ዓደይ ብምጻኑ ምስ ረኣኹዎ፡ ነብሲይ ከም ገለ ገይሩኒ ሰላም ክብሎ እንተዘይኮይኑ ካልእ ኣይኮንኩን።” ብእዱብ ኣገባብ ተዘረብ።

እቲ ዋርድያ በቲ ሓሳብ ከም እተሰማምዐ ንኸረጋግጽ፡ ርእሱ ነቐነቐሉ'ሞ፡ መራሕቲ ወይ ካልኣት ዋርድያታት ነቲ ምስ ኢድሪስ ዝገበሮ ምልልስ ተግዚቦሞ ከይኾኑ እናሰግኦ፡ ተቐላጢፉ ንኢድሪስ ናብ'ታ ንጽልቲ ክፍሊ ቤት-ማሕቡስ ኣእተዎ።

ንጽባሕቱ፡ ኢድሪስ ከም ልሙድ፡ ካብ'ታ ንጽልቲ ክፍሉ ምስ ዋርድይኡ ኣብ ዝወጽኣሉ፡ ብዙሕ ከይጸንሐ እቲ ትማሊ ክጽውዖ ዝፈተነ ዋርድያ ጣሃ ዓብደላ ቅልጥፍ ቅልጥፍ እናበለ ናብኡ ክመጽእ ረኣየ። ሰላምታ ድሕሪ ምልውዋጥ፡-“እቲ ንግዥ ዝከታተል ዋርድያ ዓርከይ ስለ ዝኾነ ኣይትፍርሓዮ። ኣብ ንጽልቲ ክፍሊ ተሓይርካ ከምዘለኻ ድማ ሓቢሩኒዮ። ንኸረኸበካ ዕድል ስለ ዝሃበኒ ድማ እንሆ ተራኺብና።” ኢሉ ነቲ ምስ'ቲ ዋርድያ ዘለዎ ጽቡቕ ዝምድና ክብርህ ፈተነ።

ኢድሪስ በቲ ዝሰምዖ ተሓጉሱ፡ ብወገን'ቲ ዋርድያ ዝረኣ ዝነበረ ዘይቅቡል ምጽውዋግ፡ ንኸይጥርጠርን ንኸይሕሰወሉን ኢሉ ብፍላጥ ዝገብሮ ከምዝነበረ ብምግንዛብ፡-“ዚ

ምሳይ ዘሎ ዋርድያ ይጥርጥር ከም ዝነበርኩ ኣይሓብኣልካን፡ እንተኾነ ሚላ ምንባሩ ሕጂ ተረዲኡኒ። ነቲ ክንራኹብ ዝገበሮ ጸዕሪ ከየመስገንኩ ክሓልፍ ድማ ኣደልገዮ።” ብሕጉስ መንፈስ መለሰ።

ጣሃ ዓብደላ ብወገኑ፡-“ብዝወሃበና መምርሒ መሰረት፡ ንእሱራት ተረርቲ ክንከውን ንግደድኳ እንተኾንና፡ ምስቶም በደል ዘይብሎም ንሃገሮምን ህዝቦምን ዝፈትዉ ንጽሃት ክንራኹብ እንከለና ግን ሕልናና ስለ ዝወቕሰና ልዙባትን እዱባትን ንክንኸውን ንጽዕር ኢና።” ኣሰዲቡ፡-“ዕድል ኣብ ዝረኽቡኩሉ፡ ደጊምና ከም እንራኹብ ክገብርዮ፡ ቅሰን ጥራይ።” ኢሉ ኣተባበዮ።

ኢድሪስ ነቲ ዝረኽቦ ኣጋጣሚ ተጠቂመ፡-“ኩነታት ከመይ ኣሎ።? ብዛዕባ ስድራይን ኣዕሩኽተይን ኣጎስን ኢሰማዒልን እንታይ ደሃይ ኣሎካ?።” ክብል ኣተተ።

ጣሃ ዓብደላ፡ ምናልባት ዝከታተልዎ ከይህልዉ ንምርግጋጽ የማነ-ጸጋም ቁልሕ ድሕሪ ምባል፡ ካብ’ቲ ዝሓሰቦ ነጻ ከምዝኾነ ምስ ኣረጋገጸ፡-“ብስንኪ’ቲ ቀንዲ ስርሓት ኣባላት ጸጥታ ኾይኑ ዘሎ ምልቃም ተጻረርቲ መንግስቲ ዝብሉ-ዎም ዜጋታት፡ ቅሳነት ተሳኢኑ ኣብያተ-ማሕበሩ ብንጽሃት መሊኡን ብምህላወን ኩነታት ዓዲ ሕማቕዮ ዘሎ...።” ዘረበኡ ከይወደአ፡ ኢድሪስ፡-“ብዛዕባ ኣጎስን ኢሰማዒልን ከ?።” ብታህዋኽ ኣተተ።

ጣሃ ኩነታት ኢድሪስ፡ ኣብ ግምት ብምእታው፡-“ንስኻ ዝተኣሰርካላ መዓልቲ፡ ንሳቶምውን ተኣሰርም፡ ኣብ ሓደ ካብዚ ዘለናዮ ከባቢ ብዙሕ ዘይርሕቕ ቤት-ማሕበሩ ተዳጉኖም ኣለዉ፡ እንተ ወይዘሮ ፋጥማ፡ ኣሕመድን መንሱርን ግን ደሃይ እንተረኽቡ ኢሎም፡ መዓልቲ መዓልቲ ናብዚ ቦታ ዝመላለሱኳ እንተኾኑ፡ ብዘይካ ጸርፍታትን ባጫን ዋርድያታት፡ ዝኾነ ከይሰለጠም ተታሓሒዞም ንገዝኦም ይምለሱ ኣለዉ።” ደጊሙ የማነ ጸጋም ቁልሕ ድሕሪ ምባል፡-“ኩሎም ኣብዚ ቦታ ዝሰርሑ፡ እንተላይ እቲ ጨካንን ቀታልን ማጅር ኣቡ ፋጥማ፡ ርህራሃን ፈሪሃን እግዚኣብሄርን ዘይብሎምን ዘይፈርሑን ስለ ዝኾኑ፡ ዝኾነ ሰብ ዘመዱ ክርኢ ወይ መግቢ ክማለኣሉ ኢሉ ኣብዚ ቦታዚ ዝመጽእ ክክልክሉን ከበሳጭዉን እንተዘይ ኮይኖም፡ ካልእ ስራሕ የብሎምን።” ክብል ብሓውሲ ነድሪ ተዛረበ።

ኢድሪስ ምስ ጣሃ ዓብደላ ብኣጋጣሚ ኣብ ዓዲ ሓሊብ ኣብ ዝራኽበሉ እዋን፡ ሰላምታ ምልውዋጥ እንተዘይኮይኑ፡ ዓሙቕ ሌላ ኣይጸንሖምን። ኣብዚ ሓጺር ግዜ ግን ንሰብ ዘኸብር፡ ንተግባራት ዋርድያታት ቤት-ማሕበሩ ዝጻረር ሰብ ከምዝኾነ ኣጸቢቐ ክበርሃሉ ስለ ዝጀመረ፡-“መንግስቲ ትገብሮ ንዘላ ዝድግፍ ሰብ ኣይኮንኩን፡ ምክንያት መእሰርየይ ድማ ካብዚ ከምዝቐል ኣይስሕቶንዮ። በዚ ይኹን ቦቲ ዝፈርሖ ነገር ስለ ዘይብለይ፡ ሞራለይ ክወድቕ ዝጸበዮኳ እንተኾኑ፡ ኣገልጋሊኦም ክኸውን ቅሩብ ከምዘይኮንኩ፡ ኣብ ዝመጽእ ከፍልጦምዮ።” ኢሉ ዘለዎ መርገጺ ብምትእምማን ክገልጽ ፈተነ።

ጣሃ፡ ሰዓቱ ርእዩ ግዜ ከም ዝኸደ ብምርዳእ፡ ዋርድያ ኢድሪስ ይጽበ ከምዘሎ ድማ ብምስትብሃል፡-“ግዜ ስለ ዝኣኸለ፡ ክንፈላለ ግድንዮ። እንተ ብዛዕባ ደቅኻ ሎሚ ምሽት

ስርሐይ ምስ ወዳእኩ ክበጽሖምዮ። ኣብ ንራኸበሉ ደሃዮም ሒዘልካ ክመጽእየ።” ኢሉ ኣጅኻ ዘስምዕ ኣብ መኩቡ ጠብጢብዎ ተዓዘረ።

ኢድሪስ፡ ንሸንቲ-ቤት ብምኻድ ነቲ ኣብ ከርሱ ዝነበረ ኣፍሲሱ፡ ምስ ዋርድያኡ ተመሳጊኑ ናብታ ጸባብ ሸላኡ ኣምረሐ። ኣብ ራብዓይቲ መዓልቲ ኣብ ባይታታ ብኣሞዲታ ዝበሰበሰት ክፍሊ ቤት-ማሕቡሶ ተሰጢሑ እንከሎ፡ ብሃንደበት ማዕጾታ ክፍሊ ተራሕዩ፡ “ውጻእ ምስ ማጅር ኣቡ ፋጥማ ክትራኸብ ኢኻ።” ዝብል ድምጺ ናይ ሓደ ካብቶ- ም ዋርድያታት ሰምዐ።

ግዜ ከይወሰደ እናተደፍኦ ናብቲ ዝድለ ቤት ጽሕፈት ኣተወ። ማጅር ኣቡ ፋጥማ፡ ኣብ ምቹእ መንበር ቤት ጽሕፈቱ ኮፍ ኢሉ። ጥቕኡ ድማ ሓደ ጥራዝን ብርዕን ዝሓዘ ዝጽሕፍ ሰብ ነበረ፡ ብዘይ ዝኾነ መእተዊ ድማ ማጅር ኣቡ ፋጥማ፡-“ሸምካ፡ ዕድሜኻ፡ ኣበይ ትነብር።? ስለምንታይ ከ ኣብዚ ኣለኻ?” ዝብሉ ንኢድሪስ ዘሕርቕን ዝፍትኑን ተኸታተልቲ ሕቶታት ኣቕረበ።

ኢድሪስ በተን ትርጉም ዘይብለን ብተደጋጋሚ ዝቐረባ ሕቶታት እናተገረመ፡-“ምሉእ ሸመይ ኢድሪስ መሓመድ ሳሊሕ፡ ዕድመይ ኣርበዓ ዓመት ፡ ኣብ ዓዲ ሸኽ ሓሊብ ዝነብር ሰብየ። ኣብዚ ዘምጽኣኒ ምኽንያት ዝፈልጦ የብለይን።” ዝብላ ቅርጥዋት መልስታት ሃበ።

ታህዲድ ዘሰነዮ መልሲ ኢድሪስ ንማጅር ኣቡ ፋጥማን መዝጋቢን ደስ ስለ ዘየበለ፡ ማጅር ተቐዳዲመ፡-“ናብዚ እንታይ ከምዘምጽኣካ ኣብ ቀረባ ግዜ ክትፈልጥ ኢኻ።” ዝብል መልሲ ምስ ኣቕረበ፡ ኢድሪስ ኣብ መርመራ ከም ዝቐረበ ስለ ዝተረደኦ፡ እቲ ቀጺሉ ዝዛረቦ ናብ ካልእ ዋጢጥ ንኸየእትዎ፡ ብሩህን ሚዛናውን መልስታት ከቐርብ ወሰነ።

ማጅር ኣቡ ፋጥማ፡-“እንታይ ትሰርሕ፡ ክንደይ ቆልዑ ኣለዉኻ? ኣሸማቶም? ሸም በዓልቲ-ቤትካ?” ዝብሉ ሓደስቲ ሕቶታት ኣዝነበሉ።

ኢድሪስ፡-“ቅድሚ ሕጂ ኣብ ሱቅ ኣልዓረቢ ከም ዝሰርሕ ገሊጸ ነይረየ። ብዛዕባ ደቀይ እንተኾይኑ ኸኣ፡ እቲ ዝዓበየ መንሱር፡ እቲ ዝነኣሰ ድማ ይሕዖ ይበሃል። ሸም በዓልቲ-ቤተይ ፋጥማ ክኸውን ከሎ ሻሙናይ ወርሓ ዝሓዘት ብጽሕቲ ወርሒያ።” ብምባል ምስ መለሰ ማጅር ኣቡ ፋጥማ፡-“ንግዚኡ ብዝሃብካና መልስታት ክንሕጸር’ኳ እንተኾንና፡ ብዛዕባኻ እንፈልጦ ነገር ክትሓብእ እንተፈቲንካ ግን ከምዘየወጸኣካ ተሓታቲ ከምዝኾንካ ክገልጸልካ እፈቱ።” ክብል ብሕርቃን ኣፈራርሐ።

ኢድሪስ ብወገኑ፡-“ንዝብሎ ተሓታቲ ከምዝኾንኩ ኣይስሕቶንየ። እቲ ከብርሆ ዝደለ ንኸብርህ ግቡኣይ ከምዝኾነ ይፈልጥየ።” ክብል መለሰ።

ማጅር ኣቡ ፋጥማ ከምዚ ዓይነት ሓያል መልሲ ካብ ኢድሪስ ስለ ዘይተጸበየ፡ ካልእ ልሰሉስ ኣገባብ ክጥቀም ብምፍታን፡-“ዕድመ በዓልቲ ቤትካ ክንደይ ኢዩ?” በለ።

ኢድሪስ ተቐቢሉ፡-“ሰላሳ ትገብር ትኸውን ብናተይ ግምት።”

ማጆር አቡ ፋጥማ፡-“በዓልቲ ቤተይ ፋጥማ እትበሃል ምስ በልካ፡ ነታ ኣብ ፋሺር ዝተባህለ መሬት ሱዳን እትርከብ ምስ ሓዳራ እትቐመጥ ንላይ ዘኪረ፡” ብፍሽኽታ መለሰ።

ኢድሪስ፡ ማጆር አቡ ፋጥማ ኣገባቡ ክቐይር ከምዝደለዩ ተረዲኡ፡ ናብ ረብሓኡ ክልውጦ ብምሕሳብ፡-“ኣብ ዓድና ይኹን ኣብ ሱዳን ተመሳሳልነት ኣሸማት ከምዘሎ ዝተረጋገጸ’ዩ።” በለ።

ማጆር አቡ ፋጥማ ብወገኑ፡-“እወ ኣብ ኣሸማትን ልምድታትን ተመሳሳልነት ኣሎ። ብዛዕባ ስድራቤታትናን ማሕበራዊ ኩነታትናን ኣብ መጻኢ ክንዛረብ ዕድል ኣሎና።” በለ። ጉርሑ ክሓብእ እናፈተነ።

አሰዲቡ’ውን ነቲ ዝተጠቐመሉ ልሰሉስ ኣገባብ ኣየዋጽእን ብዝብል እምነት፡-“ብዛዕባ ስድራቤታትና ብዝምልከት ንግዚኡ ንጎድኒ ገዲፍና፡ ኣብ ቁምነገርና ክንምለስ፡ ንስኻ ምስ ድልዩታትን መደባትን መንግስቲ ኤርትራ ብዝጻረር፡ ሰላምን ምርግጋእን ንምዝራግ፡ ፖለቲካዊ ኩነታት ሃገር ብኣሉታ ንምጽላው፡ ዝተፈላለዩ ፖለቲካዊ ኣኼባታት ምስ ዝተፈላለዩ ኣዕሩኽትኻ ትገብር ከም ዝነበረካ ከብረሃልካ እፈቱ።” ሓይሊ-ቃል ብዝተሓወሰ ኣገባብ ናብቲ ዝደለዩ ከእትዎ ፈተነ።

ኢድሪስ ከምዚ ዓይነት ክሲ ከምዝቐርበሉ ኣቐዲሙ ገሚቱ ብምንባሩ፡-“ብባህሪይ ሰላማዊ ሰብ ስለ ዝኾንኩ፡ ሃገሪይ ኣብ ቅሳነትን ሰላምን ክትህሉ ስለ ዝደለ፡ ንሓፈሻዊ ኩነታት ሃገር ዝዘርግ ዝኾነ ፖለቲካዊ ኣኼባታት ኣየካየድኩን።” ብምባል ነቲ ዝቐረበሉ ሕቶታት ብሕጽር ዝበለ ኣገባብ መለሰ።

ማጆር አቡ ፋጥማ፡ ግን፡-“ዝበልካዩ ሓቂ ይኹን ኣይኹን፡ ገለ ውሑዳት ሰባት ብገለ ሰልፍታትን ውልቀ-ሰባት መራሕትን ተደፋፊኦም፡ ንመራሕ መንግስቲ ክቡር ኣስፍሃ ወልደ ሚካኤል ዝጻረሩ የለውን ማለት ግን ኣይኮነን።” በለ’ሞ፡ ነቲ ምስኡ ዘሎ ጸሓፊ እናረአዩ፡-“ምስ ውሽጣዊ ረብሓታት ሃገር ዝጻረሩ ገለ ጥርጡራት ኣዕሩኽትኻ ብምጃን ዝተፈላለዩ ፖለቲካዊ ኣኼባታት ተካይድ ከምዝነበርካ ጭቡጥ ሓበሬታ ረኺብና ኣሎና።” ኢሉ ንኢድሪስ ከሰንብዶ ፈተነ።

ኢድሪስ ምስ ኣዕሩኽቱ ሓጎስን ኢስማዒልን ዝገብሮ ዝነበረ ፖለቲካዊ ንጥፊታት ብማጆር አቡ ፋጥማ ፍሉጥ’ኳ እንተኾነ፡ ዕላማ ናይቲ ኣብ ልዕሊኡ ዝካየድ ዘሎ መርመራ፡ ነቲ ዘለዎ ፖለቲካዊ መርገጺ ንምፍላጥ ከይኮነ ኣይተርፍን’ዩ ዝብል እምነት ኣሕደረ።

ኢድሪስ ግዜ ንምክሳብ ብዝብል፡-“ከምቲ ኣቐዲመ ዝበልኩዎ ምቕሉልን ሰሪሐ ዝነበርን ሰብ ብምጃነይ፡ ምስ ጥርጡራት ኮይነ ኣኼባታት ከካይድ ዝኾነ ረብሓ የብለይን።” ብምባል ነቲ ዝበሎ ደገሞ።

ማጆር አቡ ፋጥማ፡ ነቲ ኣብ ሱዳን ዝረኸቦ ተመክሮ ብምሙርኳስ፡ ካብ ሓደ ጥርጡር ሰብ ብሓደ ግዜን ረፍድን ዝድለ ሓበሬታ ምርካብ ከም ዘይከኣል ብምግንዛብ፡ ነቲ ምስ ኢድሪስ ዘለዎ ጉዳይ ንግዚኡ ከወንዝፎ ብምድላይ፡-“ንሎሚ ዘካየድናዮ ዝርርብ እኹል

ኮይኑ ስለ ዝስመዓኒ፡ ንክትሓስብ ግዜ እናሃብኩ፡ ኣብ ካልእ መዓልቲ ክንራኽቢና።” ብምባል፡ ነቲ ዋርድያ ጸዊዑ ንኢድሪስ ናብ ክፍሊ ማሕቡሱ ክመልሶ ኣዘዘ። ኢድሪስ ናብቲ ዝተመደበሉ ምስ ተበገሰ፡ ማጅር ኣቡ ፋጥማ ንመሳርሕቱ ኣኪቡ፡- “ብዙሓት ኣብ ፖለቲካ ዝነጥፉ፡ ዓቕሚ ምክታዕ ዘለዎም፡ ብቐሊሉ ክተስድዖም ዘይትክእል እሱራት ስለ ዘለዉና፡ ኣብ ዘይንቡር ግዜ ከምዘለና እትስሕትዎ ኣይኮነን።” ስምዒታቶም ንምርዳእ የዕንቱ ኣዝዊሩ ድሕሪ ምዕዛብ፡-“ሓደ ካብኦም ሓያልን ብቐሊሉ ከእምን ዝክእልን፡ ንመንግስቲ ዝጸረር ኢድሪስ መሓመድ ሳሊሕ ዝተባህለ ስለዘሎና፡ ኣገባብ መርመራና ከነመ- ሓይሽን ክንቅይርን ኣሎና።” ዝብል መምርሒ ሃቡ። ሓደ ካብቶም ኣባላት፡-“እቲ ክንክተሎ ዝግባእ ኣገባብ እንተተነጸረልና ይሓይሽ።” ዝብል ሕቶ ኣቕረቡ። ማጅር ኣቡ ፋጥማ፡-“እወ፡ ኣንጻር እሱራት ኣውራ ኣንጻር ኢድሪስ፡ ዝኾነ ናይ ዓመጽ ተግባራት ከይዘውተር፡ ከምኡ’ውን ንገለ እሱራት ከሲብና ኣንጻር’ቶም ካልኣት ንክን-ጥቀመሎም ካብ ጸርፊ፡ ዘለፋን ምስትንዓቕን ዝኣመሰሉ ነገራት ክንርሕቕ ኣለና።” ዝብል ትእዛዛት ኣመሓላለፈ።

3- ናብራ ኣመሓይሽካ እሱራት ምኽሳብ

ዋርድያታት ኣንጻር ኢድሪስ ይኹን ካልኣት እሱራት ዘዘውትሩዎ ዝነበሩ ማህረምትን ዘለፉን ገዲፎም፡ ንግሆ ክልተ ባንን ጣሳ ሻሂን፡ ምሽት ድማ ብመረቕ ባልደንን ወይ ዓደስ ዝመልኦት ብያቲ ሩዝን ከምቲ ንዋርድያታት ዝቕረብ ጽሩይ ማይ ዝመልኦ ኣብሪቕን፡ ንመዓልቲ ክልተ ጊዜ መግብን መስተን ከምዝቕረበሎም ተገብረ።

ኢድሪስ፡ ምኽንያት ናይ ከምዚ ዓይነት ሓድሽ ምምሕዳሮቻ ክፈልጥ ብምድላይ፡ ነቲ ዝከታተሎ ዋርድያ፡-“ከም ክቡራት ኣጋይሽ ክንተሓዝ ዘገድድ እንታይ ምኽንያት ተረኽቦ?” ክብል ሓተተ።

ዋርድያ ከምቲ ልሙድ ብማዕዶ ዝዕዘብ ዓይኒ ከይህሉ ድሕሪ ምስትብሃለ፡-“ናይ’ዚ ሓድሽ ምቕይያር፡ ንዓይኡን ገሪሙኒ’ሎ። እንተኾነ ማጅር ኣቡ ፋጥማ፡ ‘እሱራት ብጽቡቕን ርህራህ ዝመልኦ ኣገባብን ክተሓዙ ኣለዎም’ ዝብል መምርሒ ከም ዘመሓላለፈ፡ ካብ ገለ ዋርድያታት ሰሚዐ ኣለኹ።” ኢሉ።

ኢድሪስ፡ ማጅር ኣቡ ፋጥማ ንገለ ዕላማታቱ ንኸተግብር፡ ገለ ምምሕዳሮቻትኳ እንተ ኣተኣታተዎ፡ ገና ሰቡ-ሰልጣንቲ ቤት-ማሕበሩ እሱራት ምስ ስድራቤታቶም ንኸይራኽቡ ይኸልክሉ ስለዝነበሩ፡ ዕላማ ናይቲ ምምሕዳሮቻት እንታይ ምዃኑ ኣብ ዝሓጸረ ጊዜ ክፈልጥ ከምዝኾነ ኣይተጠራጠረን።

ድሕሪ ሰሙን፡ ልክዕ ሰዓት 10 ቅድሚታ ቀትሪ፡ ኢድሪስ ንቤት ጽሕፈት ማጅር ኣቡ ፋጥማ ተጸወዐ፡ እትው ምስ በለ ማጅር፡-“ከመይ ኣለኻ?” በሎ ብፍሱህ ኣገባብ።

ኢድሪስ፡-“ኣልሓምዱ ልላህ ጽቡቕ ኣለኹ።” ብምግራም መለሰ።

ማጅር ኣቡ ፋጥማ ነቲ ደው ኢሉ ዝነበረ ዋርድያ፡-“ንኢድሪስ ዝኸውን ዝስተ ዝሑል ማይ ኣምጽኣሉ።” ኢሉ ኣዘዞ።

ኢድሪስ ፍሽኽ እናበለ ኣመስገኑ። ድሕሪ ካልኣት እቲ ዝተጠልበ ዝሑል ማይ ምስ መጽኦ፡ ማጅር ኣቡ ፋጥማ ነቲ ዋርድያ ንኺወጽእ ብኢዱ ድሕሪ ምምልካት፡-“ኣብ ዝሓለፈ ሰሙን ተራኺብና እንታይ ከምዝበልኩኻ ትዝክሮ ትኸውን። ሕጂውን ነቲ ዝቐርበልካ ሕቶታት ብግሉጽ ክትምልስ ተስፋ እገብር፡ ብልሰሉስ መገዲ ተዛረብ።

ኢድሪስ ነቲ ዝተባህለ ጽን ኢሉ ድሕሪ ምስማዕ፡-“ግዲ-የለን እቲ ዝፈልጦ ዘበለ ከይሓባእኩ ክገልጸ ክፍትንዮ።”

ማጅር ኣቡ ፋጥማ ተስፋ ዝረኸበ ኮይኑ ስለ ዝተሰመዖ፡-“ስለምንታይ ኣንጻር’ቲ ብህዝቢ ዝተመርጸ መንግስቲ፡ ዝተፈላለዩ ፖለቲካዊ ኣኼባታት ኣካይድካን ተሳቲፍካን? ፍሽኽታ እና ኣብዘሐ።

ኢድሪስ፡ እቲ ዝጽበዮ ግጥም ግዚኡ ከምዝኣኸለ ብምርዳእ፡-“ሓቂዩ ምስ ገለ ኣዕሩኽን ዝፈልጦም ሰባትን፡ ፖለቲካዊ ክተዓት የካይድ ነይረ ኢዮ።” ማጅር ኣቡ ፋጥማ፡ “ዘደልዮ ክረክብ ቀሪብ ኣለኹ” ዝብል መንፈስ ኣሕዲሩ፡-“ሕራይ ኣብ ፖለቲካዊ

አኼባታት ትሳተፍ ኔርካ፡ አብ'ቲ አኼባታት እንታይ ፖለቲካዊ ጉዳያት አልዲልካ ትካታዕ ኔርካ?።”

ኢድሪስ፡-“አብ መዓልታውያንን ሰሙናውያንን ጋዜጣታትን አብ ባይቶ ኤርትራን ዝለዓሉ ዝነበሩ ፖለቲካዊ ጉዳያት መበገሲ ጌርና ምስ አዕሩኸተይ ንካታዕ ኔርና።” ዝብል መልሲ'ኳ እንተሃበ፡ ማጆር አቡ ፋጥማ ብዙሕ ስለ ዘይ ተሓጎሰ፡-“ንፖለቲካዊ ሕሳባት፡ አብ ዝተፈላለዩ ጋዜጣታት ዝለዓል ጉዳያት አይኮንኩን ዝሓተካ ዘለኹ፡ አብኡ ዘይተላዕላ፡ ብወገንካን አዕሩኸትኻን ዝተላዕለ ጉዳያት እንታይ ነበረ እየ ዝብልካ ዘለኹ።” ብምባል ንኸዋጥሮ አጓጠጠሉ።

ኢድሪስ እቲ ዝሕተተሉ ዘሎ ናበይ ከምርሕ ከምዝተደልየ ስለ ዝተረደአ፡-“ካልኣት ጉዳያት አልዲልና አይተኻታዕናን።” ክብል ካብ'ቲ ዝቐረበሉ ሕቶ ከሃድም ፈተነ።

ማጆር አቡ ፋጥማ፡ ኢድሪስ ክተሓጋገዝ ድልየት ከምዘይብሉ ስለ ዝገመተ፡-“ካብዚ ቦታ ብዝቐልጠፈ ክትወጽእን ምስ ስድራኻ ክትጽንበርን ድልየት እንተሎካ፡ ምሳና ክትተሓጋገዝ እናተላበኹ ዳግም ክትሓሰብ ዕድል ክህበካየ።” ኢሉ፡ ነቲ ዋርድያ ጸዊዑ ንኢድሪስ አብ'ታ ጸባብ ክፍሊ ቤት-ማሕቡስ ክመልሶ አዘዘ።

ኢድሪስ፡ ናብ'ታ ዝተመደበትሉ ጸባብ ክፍሊ እናተበገሰ፡ እቲ ዘሰነዮ ዋርድያ የማኑ-ጸጋም ድሕሪ ምጥማቱ፡-“ጽቡቕ ዘሎኻ አይትመስልን፡ እንታይ ድዩ ኢሉካ እቲ አብ ውሽጢ ዘሎ እንሰሳ?።” ሓተተ።

ኢድሪስ፡ ናብ'ቲ ዋርድያ እናጠመተ፡-“ሓቕኻ እቲ አብ ውሽጢ ዘሎ ሰብ፡ ካብ እንሰሳ ዘይፍለ'የ።” አስዲቡ'ውን፡-“ባህሪ ናይ'ቲ እነካይዶ ዝነበርና ፖለቲካዊ አኼባታት ክፈልጥዮ ደልዩ። ምስ ፈሸሎ ግን ነቲ ዝደልዮ ብሓይሊ ክምንዘዎ መታን፡ ክሳብ ጽባሕ ዕድል ሂበካ አለኹ ኢሉ አጠንቂቕኒ አሎ።” በለ።

እቲ ዋርድያ፡-“ደሓን ሰብአይን ወዲ ሰብአይን ብምጻንካ ግዲ አይትግበረሉ። ዝኾነ ክትብሎ ዘይትደሊ፡ ብሓይሊ ይኹን ብግዲ ዝኾነ ሰብ አመንጊጉ ክዛርበካ ከምዘይክእል ክትርስዕ የብልካን።” ኢሉ ከተባብዖ ፈተነ።

ኢድሪስ፡ ነቲ ዋርድያ አኸብሮት ዝመልአ ምስጋና እናአቕረበ፡ ናብ'ታ ጸባብ ክፍሊ ማሕቡስ አተወ። ንጽባሒቱ ከም'ቲ ልሙድ ሰዓት 10 ድሕሪ ቀትሪ፡ ኢድሪስ ናብ ቤት ጽሕፈት ማጆር አቡ ፋጥማ ተጸውዑ። እቲ ማጆር ምስ ረአዮ-“እንታይ ሓድሽ ሒዝካ መጸእካ? ጽቡቕ ሓሲብካ ክትከውንን ሓቂ ክትዛረብን በዓል ተሰፋ'የ።” ኢሉ ብዘይ ልሙድ ሰላምታ ዘረብኡ ጀመረ።

ኢድሪስ ድምብርጽ ከይበሎ፡-“ነቲ ክብሎ ዝደሊ ክብል ቁሩብ'የ ዘለኹ።” መለሰ። ማጆር አቡ ፋጥማ፡-“ንሰኻን አዕሩኸትኻን እንታይ ዓይነት ፖለቲካዊ ጉዳያት አልዲልኩም ትዛረቡ ኔርኩም?።” ሓተተ።

ኢድሪስ ነቲ ሕቶ ክምልሱ፡-“ከም'ቲ ደጋጊመ ዝበልክዎ ሓፈሻዊ ፖለቲካዊ ጉዳያት ሃገርና አልዲልና ንዛረብ ኔርና።” በለ።

ማጆር አቡ ፋጥማ ገጹ ብሕርቃን ንህሪ መሰሉ፡-“ሓቂ ዘይምዝራብ እንታይ ሳዕቤን ከም ዘምጽእ ትፈልጥ ኢኻ። ንሰኻን አዕሩኸትኻን፡ ነታ ህዝቢ ብመገዲ ባይቶኡ ዝመረጸ መንግስቲ ንምግልባጥ ትሰርሑ ከም ዝነበርኩም ንፈልጥ ኢና።” ኪብል ቀጥታዊ ክሲ አቕረበ።

ኢድሪስ፡ ንክሓስብ ቅሩብ ዝን ድሕሪ ምባል፡-“ብመሰረት ቅዋም ዝሃበና መሰል፡ ሕጋውያን አኼባታት ነካይድ ኔርና ኣነ ዝፈልጦ እዚ’ዩ።” ኢሉ መለሰ።

ማጆር አቡ ፋጥማ ብወገኑ፡-“እቲ ዝበልካዮ ቅዋም ግን፡ ነታ ብመሰረት ቅዋም ዝሓቶ ብዲሞክራሲያዊ አገባብ ዝተመርጸት መንግስቲ ክትግልብጡ አየፍቅድንዮ።” ብምባል ከእምንኳ እንተፈተነ፡ ኢድሪስ እቲ ዝጽበዮ መኸተ ኣብ ዝለዓለ ጥርዙ ከም ዝበጽሑ ብምግንዛብ፡-“ሕጋውያን ሰባት ብምኳንና፡ አንጻር መንግስቲ ክንሰርሕ ዓቕምን ማልን የብልናን።” ክብል ብትብዓት መለሰ።

ማጆር አቡ ፋጥማ ኢድሪስ ይብድህ ከምዘሎ ስለ ዝተረደኦ፡ ከም ልማዱ ካብ’ቲ ኮፍ ዝበሎ መንበር፡ ሓፍ በለ’ሞ፡-“ዓቕሚ ነይሩኩም እንተዝኸውንከ መንግስቲ ክትግልብጡ ምኸኣልኩም ማለት ድዩ?” ዝብል አዋጣሪ ሕቶ አቕረበ።

ኢድሪስ ብዙሕ ከይተገደሰ፡-“ንሰኻ ኢኻ ትብል ዘለኻ እምበር ኣነ አይበልኩን።” ኢሉ መለሰ።

ማጆር አቡ ፋጥማ፡ እቲ ዝሰምዖ ከም ንዕቀት ስለ ዝረአዮ፡ የዕንቱ ብሕርቃን በርበረ መሰለ። ሽዑ ንሽዑ በታ ዘፈራርሓላ ኣብ ኢዱ ዝዓተራ በትሪ ፖሊስያ ንኢድሪስ ብዘለዎ ሓይሊ ርእሱ ሃረሞ። ደም ኢድሪስ ከም ናይ ቱቦ ማይ ብቅጽበት ተለል ኢሉ፡ ክሳብ ነታ ማጆር አቡ ፋጥማ ዝወደያ ካኪ ዝዓይነታ ወተሃደራዊት ካምቻ ነጢሩ ዘጠልቅያ ኮነ። ድሕሪ ቁሩብ እቶም ኣብ’ቲ ከባቢ ዝነበሩ ዋርድያታት ተጸዊዖም፡ ንኢድሪስ ናብ ቤት-ማእሰርቱ ደርበይዎ።

ንጽባሕቱ ኢድሪስ እስትንፋስ ምስ መለሰ፡ ነቲ ዘጋጠሞ ማህረምቲ፡ መቐጸልታቲ ብወገን ክፍሊ ስለያ ኢትዮጵያ፡ “ተጻረርቲ መንግስቲ አስፍሃ ወልደ ሚካኤል ኢኹም” ብዝብል ምስምስ፡ አንጻር ንጹሃት ኤርትራውያን ዝውሰድ ዝነበረ ግፍዒ ከም ዝኾነ አረጋገጸ። ከምዚ ዓይነት ግፍዒ ንዕኡ ጥራይ ዘይኮነ እንተላይ ንአዕሩኸቱ ሓጎስ አርዓዶምን ኢስማዒል ዙቡይ ዑመሪትን ከምዘጋጠመ ፈለጠ።

ማጆር አቡ ፋጥማ፡ ጨካን ስጉምታቱን ምፍርራሑን ንውሑዓት እንተዘይኮይኑ፡ ንብዙሓት ክጸሉ ከምዘይከአለን ከምዘይተዓወተን ብምርድኡ ተቐላጢፉ ጸብጸቡ ናብ ኢትዮጵያዊ ኮሎኔል ገብረህይወት ክሰድድ ተገደደ።

ብዙሓት አባላት ፓርላማ ኤርትራ፡ ኣብ ልዕሊ እሱራት ኤርትራውያን ግፍዕታት ይወርድ ከምዘሎ ብምፍላጦም፡ ናብ ንጉስ ሃይለ ስላሴ ጥርዓን ከቕርቡ ብምቅርራብም ስለዘፈራርሑ፡ ኮሎኔል ገብረህይወት በዚ ሰጊኡ፡ ኢድሪስ፡ ሓጎስን ኢስማዒልን፡ ናይ ገንዘብ ዋሕስ ተኸሎም ብቕጽበት ክልቀቑ አዘዘ። እዚ ምስ ተሰምዑ፡ ሓደ ዜጋ ዓዲ ሸኽ ሓሊብ ዝኾነ አቶ ሳልሕ ዑመር ዓባሲ ዝተባህለ፡ ነቲ ናይ ገንዘብ ዋሕስ ስለ

ዘትሐዘ፡ ኣብ ወርሒ ሓምሌ 1956 ድሕሪ ሸውዓተ ናይ ማሕቡስ ኣዋርሕ ካብቲ ብጭካነ መዘና ዘይብሉ ቤት-ማሕቡስ ተለቐቐ። ኣብታ ዝወጽኣ መዓልቲ ብዙሓት ደቂ ዓዲ ሸኽ ሓሊብ ዓቕሞም ብዘፍቅዶ፡ ገሊኦም ሸኩር፡ ገሊኦም ቐጠፍ ገሊኦም ዳማ ቡን ሒዞም “እንቋዕ ብደሓን ወጻእኩም” ክብሉ፡ በብተርታ ናብ ገዛውቲ እሱራት እንተላይ ገዛ ኢድሪስ በጽሑ።

ኢድሪስ ድሕሪ ሰሙን፡ ፖለቲካዊ፡ ቁጠባውን ማሕበራውን ኩነታት ሃገር ብምትንታን፡ መንግስቲ ኣቶ ኣስፍሃ ወልደ ሚካኤል፡ ንቅዋም ኤርትራ ብዝጸረጸ፡ ንፓርላም ኤርትራ ከም ዘይሰርሕ ብምግባር፡ መደባት ኢትዮጵያ ንምትግባር ማለት፡ ኣብ ውሽጣዊ ምምሕዳራዊ ስርሓት መንግስቲ ኤርትራ ብምትእትታው፡ ዜጋታት ኣልሚምካ ምእሳርን ምብስጫውን፡ ንፖሊሲ መንግስቲ ኤርትራ ዘይድግፉ ዜጋታት ካብ መንግስታውን ግላውን ስርሓት ምብራር፡ ንጥፊታት መራሕቲ ፖለቲካዊ ሰልፍታትን ማሕበራትን ምክትታልን ምስላይን ዝኣመሰሉ ተግባራት ብስፍሓት ተታሓሒዞ ከም ዘሎ በርሃሉ።

ብኻልእ ሸኽ ድማ ኢድሪስ፡ ኩነታት ኣድማ ዜጋታት፡ ገለ ናይ ፖለቲካ ሓለፍቲ ዘካይድ ምትእትታዎትን ኢትዮጵያ ብጋህዲ ዘቃልዕ ፖለቲካዊ ኣኼባታት እናዛየደ ይመጽእ ከምዘሎ'ውን ተገንዘበ።

ቁጠባዊ ኩነታት ሃገር ካብ ክፉእ ናብ ዝበኣሰ ብምዕራጉ፡ ሸቕለት ኣልባነት ብምዝያዱ፡ ዋጋ ሃለኽቲ ኣቕሑ ብምንሃሩ ህዝቢ ድራር እለቱ ክረክብ ብዘይምኽኣሉ ጸገማት ብሓፈሸኡ ርኡያት ኮይኖም ብምምጽኦም፡ ብዙሓት ዜጋታት ስራሕን ቅሳነትን ንምድላይ ሃገርም ገዲፎም ናብ ጎረባብቲ ሃገራት ኢትዮጵያ፡ ሱዳን፡ የመንን ስዑድያን ክስደዱ ጀመሩ።

ኢድሪስን ኣዕሩኽቲን፡ ኣብ ትሕቲ ምክትታል ፖሊስ ከምዝኣተዉ በብመዓልቱ ክበርሃሎም ብምጅማሩ፡ ኣብ ሃገር ኮይኖም ክነብሩ ከም ዘይኸእሉ ተረድኡ'ሞ መታን፡ ኣመት ናብሮኦምን ናብራ ደቆምን እናገበሩ ቃልሶም ኣንጻር ኢትዮጵያ ከሓይሉ፡ ናብ ጎረቤት ሃገር ዝኾነት ሱዳን ክስደዱ ግዱድ ምርጫ መረጹ።

4- ብግዲ ዓድኻ ምርሕራሕ

ኢድሪስን ሓጎስን ብኸመይ ሱዳን ንበጽሕ ዝብል ጉዳይ መዓልታዊ ክትገም እናኸነ መጽአ። ኣብ መወዳእታ ኩነታቶም ኣመዓራርዮም፡ ዕድል ብዝረኸብሉ ናብ ሃገር ሱዳን ከምርሑ ብሓባር ተሰማምዑ።

ኢድሪስ ተኣሲሩሉ ኣብ ዝነበረ ጊዜ፡ በዓል-ቤቱ ወይዘሮ ፋጥማ ተሻቂላ ኣዝያ ሕማቕ ጊዜ ስለ ዘሕለፈት፡ ብዛዕባ ናብ ሱዳን ምኻድ ዘለዎ ሓሳብ ከማኸራ ግድን ስለ ዝኾነ፡ ሓንቲ ምሸት ኣብ ዕላል ከለዉ፡-“ፖለቲካዊ ኩነታት ሃገርና ኣብ ምንታይ ደረጃ ከምዝበጽሖ ትስሕትዮ ኣይመስለንን።” በለ’ዎ፡ ንሳ ኸኣ ትቕብል ኣቢላ፡-“ንሕናን ኩሎም ዜጋታት ዓዲ ሸኽ ሓሊብን፡ ኣብ ሕማቕ ከምዘሎና ንፈልጥ እኳ እንተኾንና፡ ነቲ ዘጋጥመና ብኸመይ ኣገባብ ንሰግሮ ግን እንፈልጦ የለን።” ኢላ መለሰት።

ኢድሪስ፡ ስነ-አእምሮ-ዊ ኩነታት በዓልቲ-ቤቱ ኣብ ግምትኳ እንተኣእተዉ፡-“ኣብ ሃገርና ኣስተርሒናን ቀሲናን ክንነብር ተኸእሎ ስለ ዘየሎ፡ ነዛ እንፈትዋ መሬትና ንግዜኡ ገዲፍና ካልእ ሃገር ክንደሊ ኣለና።” ብምባል ናይ ልቡ ደርጉሓላ።

ወይዘሮ ፋጥማ ነቲ ዝሰምዓቶ ብምእማን፡-“ንደቅና ዝኸውን መግቢ ከኸቕርብውን ኣይከኣልናን ዘሎና። ስለዚ ናብራና እንመርሓሉ ቦታ ክንናዲ ናይ ግድን’ዩ ዝኸውን።” በለት’ዎ፡-“ክሳብ ሓዲኡ ዝኸውን ኣስመራ ኬድና፡ ምስ ገለ ኣዝማድና ብግዝያውነት መልክዕ ክንቅመጥ ዝከኣል’ዩ።” ብምባል ኣመመት።

ኢድሪስ፡ ከተማ ኣስመራ ከምቲ በዓልቲ-ቤቱ ዝመሰላ፡ ሰላምን ቅሳነትን ክትህቦም ከም ዘይኮነት፡ ብኣንጻሩ ኣብ ትሕቲ ጥቡቕ ምክትታል ፖሊስ ክኣትዉ ከምዝኾኑ ስለ ዝኣመነ፡-“ኣስመራን ዓድናን ንዓና ዝኸውን ቅሳነት ከምጽኣልና ስለ ዘይኸእላ፡ ኣብ ካልእ ሃገር ክንከይድ ኣለና።” ዝብል መተካእታ ሓሳብ ኣቕረበ።

ወይዘሮ ፋጥማ፡ “ናብ ካልእ ሃገር ክንከይድ ኣለና” ዝብል ዘረባ ምስ ሰምዐት፡ በዓል-ቤታ ናብ ካልእ ሃገር ክኸይድ ከም ዝወደአ ብምርዳእ፡-“ካልእ ሃገር እንታይ ማለት’ዩ? ዓድና ስለምንታይ ንገድፍ? ኣብ ሃገር ኣቦታትና ብኣማንን ሰላምን ክንነብር እናተጸገምና፡ ኣብ ካልእ ሃገር ብኸመይ ክንነብር ኢና።?” ዝብሉ ዝተደራረቡ ሕቶታት ኣቕረበት።

ኢድሪስ፡ ኣብ ሓንቲ ረፍዲ ወይ መዓልቲ ብዛዕባቲ ዝሓሰቦ ከረድእ ከም ዘይከእል ስለ ዝተገንዘባ፡-“ንግዚኡ ክሳብ ሓሳባትና ነመዓራሪ፡ ብዛዕባዚ ዝበልናዩ ጽባሕ ወይ ካልእ ጊዜ ደጊምና ንዘራረብሉ።” ኢሉ ነቲ ዝተላዕለ ኣርእስቲ ዓጸዎ።

ወይዘሮ ፋጥማ፡ ጊዜ ንምርካብን ነቲ ዝተላዕለ ኣርእስቲ ኣዐርዮም ንኸሓስቡሉን ነቲ ናይ ኢድሪስ ምውንዛፍ ዘረባ ተቐቢላ፡ ዘዳለወቶ ድራር ቀሪባ፡ ብድድ ኢላ ብትሑት ድምጺ፡- “በል ደሓን ሕደር።” ኢላ ነታ ኢድሪስ፡ ኣብ ቤት-ማሕቡስ ከሎ ዝወለደታ

ጌል ሰለስተ ወርሐ ሕጻን ዘይነብ ሓቕፋ ናብ መደቀሲኣ ከደት። እንተኾነ ክትድቅሱኳ እንተፈተነት፡ ነቲ ብወገን ሰብኣያ ዝቐረበ ሓሳብ እና ኣኩማሰዐት፡ ምልእቲ ለይቲ ቀም ከይኣበለት ኣውግሓታ።

ምሽት ካልኣይቲ መዓልቲ፡ ብዝተሰማምዕሉ መሰረት፡ ክልቲኦም ሰብኣይን ሰበይትን ተራኽቦም ዘተዩ። ወይዘሮ ፋጥማ ንኢድሪስ እናጠመተት፡-“ትማሊ ካብ እንፈላለ ክሳብዛ ዘለና ህሞት፡ ሰለም ኣየበልኩን።” ኢላ ዘረባ ፈለመት።

ኢድሪስ፡ ኩነታት በዓልቲ-ቤቱ ተረዲኡ፡-“እንታይ ተረኽብ? እቲ ትማሊ ምሽት ዝበልኩዎ ድቃስ እንተኸልኣኪ፡ ሕጂውን እቲ ሓቂ ንሱ እዩ። ኣብዚ ሃገር ኮፍ ኢልና ግዳይ መርመራን ምክትታልን ፖሊስ ክንከውን እንተዘይኮይኑ፡ ብሰላምን ቅሳነትን ክንነብር ኣይንኸእልን ኢና። ስለዚ ኣብ ዝሰማመዓና ሃገር ክንከይድ ግቡእ’ዩ።” ኢሉ ከረድእን ከህድእን ፈተነ።

ወይዘሮ ፋጥማ፡ ነታ ክኸድዎ ዝሓሰባ ሃገር ክትፈልጥ ብምድላይ፡-“ሕራይ ካብ ኣስመራ ወጸኢ ናበይ ክነምርሕ ደሊኻ?” ኢላ ብተገዳስነት ሓተተት።

ኢድሪስ፡-“ክትምችኣና ትኸእል ኢላ ዝሓሰባ ሃገር ሱዳን’ያ።” ዓቲቡ መለሰ።

ወይዘሮ ፋጥማ፡ ሱዳን ዝብል ምስ ሰምዐት፡-“ሱዳን ሱ... ኣዝዩ ርሑቕ ብቐሊሉ ዘይብጻሕ ሃገር ከም ዝኾነ ኣቦይ ኣዘንትዮለይ ነይሩ።” በለት። ብስንባደ፡ ኣስዲባውን፡-“ካብ ዓድና ኣርሒቕና ኣይንፈልጥን። ኣብዚ ዓዲ ተወሊድናን ዓቢናን፡ ተመርዒናን ወሊድናን፡ ጽቡቕን ሕማቕን ከኣ ርኢናላ። እዚ ኹሉ ኣሕሊፍና፡ ኣብ መወዳእታ ክንስደድ፡ ናበይ እንተበልካ ድማ ናብ ጸሓይ እትዓርበሉ ሱዳን ክንስደድ!” ንብዓት እናሰዓራ ብምረት ተዛረበት ከይተረድኣ፡-“ኣንታ ኣላህ ምሕረትካ ኣውርደልና። መስሓቕን ባጫን ዘይኣምኑልካን ዘይፈትዉናን ኣይትግበረና። ካብዚ ዘለናዮ ሰቓያትን መከራን ኣገላግለና።” ብትሑት ድምጺ ኣጉረምረመት።

ኢድሪስ ብወገኑ፡ ትም ኢሉ ድሕሪ ምስማዕ፡-“ሓቂ’ዩ ሰባት ካብ ዝተወልዱላን ዝዓበዩላን ሃገር ብቐሊሉ ክስደዱ ኣጸጋሚ ኢዩ። ይኹን-ንምበር ንሕና ኣብዛ እንፈትዎን እነኹር- ዓላን ዓዲ ክንነብር ዘይከኣል ስለ ዝኾነ፡ ወጺእና ካብ ዓይኒ ሰዓብቲ መንግስቲ ተኸዊልና፡ ናብራና ክንመርሕን ህላዌና ክንዕቅብን ኣገዳሲ’ዩ።” በለ። ኣስዲባውን፡-“ስደት ንዓና ንደቂ ሸኽ ሓሊብ ሓድሽ ተርእዮ ኣይኮነን። ብዙሓት ኣቦታትናን ኣቦሓጎታትናን፡ ኣብ ግዜ ቱርኪ ይኹን ኣብ ግዜ ጥልያን፡ መሬት ዓዶም ምስ ጸበቡ-ም ንስደት ኣምራሖም እቲ ዘሰደዶም ምክንያት ምስ በነነ ድማ፡ ናብ ዓዶም ከምዝተመልሱ ታሪኽ የዘንትወልና’ዩ። ንሕናውን ንሓጺር ግዜ እንተዘይኮይኑ፡ ንዘንተ-እለት ኣብ ሱዳን ክንቅመጥ ኣይኮነን። ምክንያት መሰደዲና ምስ ተቐንጠጠ ንዓድና ክንምለስ ከምዝኾንና ዘጠራጥር ኣይኮነን።” ኢሉ ብምትእምማን ኣረድኣ።

ወይዘሮ ፋጥማ ብወገና ቅሳነት ዝረኽበት’ኳ እንተመሰላ፡-“ብኸመይ ኢና ንኸይድ? ግራትናን ጥሪትናን ብቐንዱ ድማ፡ ነቲ ዘዐንገለና ዱኳንና ብኸመይ ክንምለሰም ኢና?

አብ ርሑቕ ዓዲ ስደት ብኸመይ ክንነብር ኢና?።” ዘሻቕልዎ ጉዳያት ኣልዒላ ሓተተት።

ኢድሪስ ዝተዳለወ መልስታት ስለ ዘይነበሮ፡ ሓሲቡ እንተመለሰ ከም ዝሕሾ ብምርዳእ፡- “አላህ ባዕሉ መገዲ ክኸስተልና ስለ ዝኾነ፡ ክትዕና ንጽባሕ ነመሓላልፎ።” ዝብል እማመ ኣቕረበ።

ወይዘሮ ፋጥማ ብፍስሃ፡ ናብ መደቀሲኣ ኣምርሖት’ዎ ንዘይነብ ንላ ሓቕፋ ክሳብ ዝወግሕ፡ ኣብ ዓሚቕ ድቃስ ጠሓለት።

ንጽባሕቱ ኢድሪስ፡ ካብ መደቀሲኡ ብጻውዒት ጸሎት ወጋሕታ ናይ መስግድ ኣዛን ተበራቢሩ፡ ንመስጊድ ከይዱ ጸሎቱ ምስ ወደአ፡ ከም ልሙድ ናብ ገዝኡ ከይኣላገሰ፡ ናብ ከተማ ኣምራሖ ድኳኑ ኸፈተ። ድሕሩ ቅሩብ ጸሓይ በረቓ፡ ህይወት ኣብ ሱቕ ኣልዓረቢ ዳግም ተዘርአት።

ሓጎስን ኢስማዒልን ናብ ድኳን ኢድሪስ በብተርታ ብምምጻእ ምስ ተራኽቡን ሰላምታ ምስ ተለዋወጡን፡ ብኢድሪስ ዝተጠልበሎም ሻሂ ድሕሪ ምስታዮም፡ ኢስማዒል ብሃንደበት፡- “ነዛ ቅርስስቲ ከተማ ገዲፍና ክንብገስ፡ ጽቡቕ ውሳኔና ዝወሰድና ...” ምስ በለ ሓጎስ ኣቋረጸ’ዎ፡- “ቅርስስቲ እትብላ እንታይ ዝገበረት ከተማያ፡ ከም ርህህቲ ወላዲት ከም ዘወንገለትና ረሲዕካስ ተዋርዳ፡ ሓቂ እንተሎካ ነቶም ኣብ ስልጣን ዘለዉ ዘይተዋርድ።” በሎ ብቕጥዎ።

ኢድሪስ ነቲ ብሓጎስ ዝቐረበ ከም ዝደገፈ ብምምሳል፡ ርእሱ ኣወዛወዘ፡ ኢስማዒል ድማ ከምዝተጋገዩ ስለ ዝተረደአ፡ ተቐላጢፉ ይቕረታ ሓተተ።

ዝነበሩዎ ሃዋህው ንቕሩብ ስቕታ ምስ ዓሰሎ ኢድሪስ፡- “ንኸንጎግዝ ኣቐዲምና ከም ዝተሰማማዕና ዝዝከር ኮይኑ፡ ግዳይ ኣባላት ፖሊስን ስለያን ከይኮንና፡ ነቲ ዝሓሰብናዮ ንምፍጻም ክንዳሎ ይግባእ።” በለ’ዎ ኣስዒቡ፡- “ብወገይ ብዛዕባቲ ጉዳይ ምስ ስድራ-ቤተይ ድሮ ተመያይጠሉ ኣለኹ። ንሱዳን ክንከይድ ዘይፈትውዎኳ እንተኾነ ቀስ ኢሊ ከረድኦምዮ።” ዝብሉ ሓውሲ ሓበሬታን መምርሕን ዝመስሉ ዘረባታት ኣቕረቡ። ሓጎስ ኣብቲ ዝተላዕለ ሓሳብ ርእይቶ ክህብ ብምድላይ፡- “ብዛዕባዚ እንዛረበሉ ዘለና ኣርእስቲ፡ ብወገይ’ውን ምስ በዓልቲ-ቤተይ ኣልዒሎስ ምሳይ ክትከይድ ፍቓደኛ ከም ዝኾነት ኣረጋገጸትለይ።” በለ።

ኢስማዒል ብወገኑ፡- “ሓደ ንሱዳን ዝመላለስ ዘመድ በዓልቲ-ቤተይ ዝኾነ ሰብ፡ ኣብ ዝምለሰሉ ምስኡ ክማልኣኒ ድሮ ተሰማሚዐ ኣለኹ።” ዝብል ሓበሬታ ኣቕረበ።

ግዜ ፋዱስ ስለ ዝኣኸለ፡ ሰለስቲኦም ኣዕሩኽ ንኸምስሑ ተፈላለዩ።

ኢድሪስ፡ ነቲ ኣቐጥሖ ዝሰሓበ ጉዳይ ምስ በዓልቲ-ቤቱ ኮይኑ፡ ኣብ መጠረሻትኡ ንኸብጽሖ ብዝብል፡ ድኳኑ ዓጽዩ ንዓዲ ኣምራሖ’ዎ ንበዓል-ቤቱ፡- “ግዜ ክቡር ከምዝኾነ ተረዲእና፡ ካልእ ዘይተጸበናዮ ጉዳይ መጺኡ ጉዕዞ ሱዳን ከይዕንቀፍ ክንቀላጠፍ ኣሎና” ዝብል ርእይቶ ኣቕረበ።

ወይዘሮ ፋጥማ፡ ተቃውሞ ስለ ዘይነበራ፡-“ክንቀላጠፍ አለና ክትብል እንከለኝ እንታይ ማለትካዩ አንጽረለይ።” ዝብል ምሕጽንታ አቅረበት። ኩሉ ሃሞምን ቀልጠምን ግዳይ ስደት ምጻኑ ከም ርዱእ ወሲደሞ።

ኢድሪስ በዚ ተተባቢዎ፡-“ካብ ዓድና ክንብገስ ድሮ ተሰማሚዕና አለና።”

ምስ በለ። ወይዘሮ ፋጥማ ነቲ ዝቅረበ ጉዳይ ዝተቐበለቶ’ኳ እንተኾነት፡ ካልእ ጉዳያት ብምዝካር፡-“እወ ክንብገስ ተሰማሚዕና’ኳ እንተሎና፡ ብዛዕባ ናይ ሕርሻ መሬት- ናን ድኳናን ኣብ ሓዲኡ ክነብጽሖ አለና።” በለት።

ኢድሪስ ከይተደናጎዮ፡-“ቅድሚ ሕጂ እታ ካብ ኣቦይ ዝወረስኩዎ ግራት ተገዲስናላ ኣይንፈልጥን ጥራይ ዘይኮነ ተጠቐምናላ’ውን ኣይንፈልጥን። ሕጅ’ውን ክንጥቀመላ ስለ ዘይኮንና፡ ከም ቀደማ ትጽናሕ። እንተ’ቲ ድኳን ተቃውሞ እንተዘይብልኪ፡ ንሓወይ ኣሕመድ ከረክቦ ወሲነ ኣለኹ።” ዝብል ሓሳባት አቅረበ። ኣስዲቡ’ውን፡-“ብዛዕባ ኣወጻጽኣና ብዝምልከት፡ ብኻልኦት ብፍላይ ብኣባላት ስለያ ከይንፍለጥ፡ መርዓ ኣብ ከረን ኣለና ኢልና ክንከይድ ኢና፡ ኣብኡ ምስ በጻሕና ነቲ ዝተርፈና ጉዕዞ ንቀራረበሉ።” በለ።

ወይዘሮ ፋጥማ፡ ነቲ ብልባ ቅቡል ዘይኮነ ክትቅበል ስለ ዝነበራ፡-“ክንከይድ አለና ካብ እንብል ኣትሒዞ፡ እናተቐራረብኩ’የ ዘለኹ። ካባኝ ክፍለ ስለ ዘይከኣልን ስለ ዘይግባእን፡ ዓዲ ገዲፊ ናብታ ጸሓይ ትዓርበላ ሃገር ምሳኝ ክጎግዝ ተዳልዮ ኣለኹ።” በለት’ሞ ቀጸላ’ውን፡-“ሕቶ ጉዕዞ ኣብ ቦትኡ’ኳ እንተሎ፡ ብዛዕባታ ብዕድመ ዝደፍአት ኣዴና ሙሉክ ኣይተዛረብናን ዘለና። ብወገነይ ዓባይ ሰበይቲ ገዲፍና ክንንቅል ግቡእ ኣይኮነን እዩ ዝብል።” ልቦና ዝመልእ ሓሳብ አቅረበት።

ኢድሪስ ብወገኑ፡-“ወይዘሮ ሙሉክ ብጀካና ሰብ ስለዘይብላን ብወድና መንሱር ዝተማረኹት ብምጻናን፡ ገዲፍናያ ክንከይድ ስለ ዘይከኣል፡ ብዛዕባዚ ሓሲብናዮ ዘሎ ጽባሕ ከካፍላዮ።” ዝብል ርእይቶ አቅረበ።

ኢድሪስ ንጽባሒቱ፡ ምስ ወላዲቱ ተራኹቡ፡ ግዜ ከዮጥፈኦ ዓዲ ገዲፎም ንሱዓን ክብገሱ ምጻኖም ብወግዒ ገለጸላ።

ወይዘሮ ሙሉክ እቲ ጉዳይ ሓድሽ ስለ ዝኾና፡-“ንሱዓን ክንከይድ እንታይ ዘገድደና ኣሎ?።” ብምግራም ሓተተት።

ኢድሪስ ብወገኑ፡-“ኩነታትና ከም እትፈልጥዮ፡ ኣብ ገዛእ ሃገርና ውሕስነት ህይወት ስኢና ኣለና። ብዛዕባ ፖለቲካዊ ኩነታት ሃገርና ብምግዳስና እንተዘይኮይኑ፡ ዝበደልናዮ ዘይብልና ግዳይ ኣባላት ስለያ ኮይንና ኣለና።” ኢሉ ምስ ኣረድኦ፡ ተቐላጢፋ፡-“ዓድና ክንገድፍ ኣዝዩ ከቢድ’ኳ እንተኾነ፡ ከምቲ ዝበልካዮ ብኣባላት ስለያ ካብ ተዋረድና፡ ብፍላይ ከኣ ንዓኝ ዓይኖም ኣውዲቐሙልካ ስለዘለዎ ህላዌና ክነረጋግጽ፡ ሰላምን ቅሳነትን ክህበና ናብ ዝኸእል ዓዲ ክንከይድ ግቡእ’ዩ።” ብምባል ነቲ ዝቅረበላ ሓሳብ ንስለ ድሕነት ወዳ ደገፈት። ኢድሪስ ዝበለቶ ድሕሪ ምስማዕ፡-“እምበኣር ምሳና ክትከዲ ፍቓደኛ ኢኹ ማለት’ዩ?።” ደገሙ ንምርግጋጽ ሓተተ።

ወይዘሮ ሙሉክ:- “እወ ቀበርተይ አፋንዩ ድሕራኹም ምንባር ትርጉም የብሉን ነዓይ።”
ኢላ መለሰት።

ኢድሪስ:- “ሕራይ ፍቃድ አላህ ይኹን።” ኢሉ ነቲ ዝተላዕለ አርእስቲ ዓጸዎ።

ድሕሪ ሰሙን ኢድሪስ፡ ድኳኑ ብሽም ሓዉ አሕመድ አመዝገባ፡ ወግዓዊ ፍቃድ ድማ አሰጋገረ። ናብ መርዓ ዘመዱ፡ ንከረን ክኸይድ ከምዝኾነ ድማ አውረየ።

ግዜ ንቕሎ ምስ አኸለ፡ ኢድሪስ ነታ ዱኳን ንሓዉ አረኪቡ፡ ምስ ዘይፈልጦም ሰባት ጥንቁቕ ክኸውንን ምስ ዝጥርጥርም ግናያት ከይሕወስን፡ ካብ ጎረባብቱ ብዛዕብኡ ዝሓትት ሰብ እንተተረኺቡ፡ “ንመርዓ ንከረን ተበጊሱ” ኢሉ ክገልጽሎም ብምልባዉ ሓቕፋ ብምስጋም ተፋነዎ።

ግዜ ከየጥፈኦ፡ ንወላዲቱ፡ ብዓልቲ-ቤቱን ደቁ መንሱርን ዘይነብን ሓዙ፡ ቡቲ ንአስመራ ዝብገስ ምድሪ ባቡር ገይሩ አስመራ አተወ። አብ አስመራ ብዙሕ ኮፍ ከይበሉን ከየዕረፈፉን፡ ምስቲ ንከረንን አቕርደትን ዝብገስ ምድሪ ባቡር ተሰቓሎም፡ አቕርደት ምስ አተወ፡ አብ እንዳ ሓደ ዝፈልጦ ነጋዳይ ንክልተ መዓልታት ጸንሑ።

አብ ጉዕዞ ባጽዕን አቕርደትን፡ ነቲ ወላዲኡ ዘዘንትወሉ ዝነበረ መስርሕ መገዲ ባቡር ዘኪሩ፡ ብሳላዚ መገዲ ባቡርዚ ከባቢታት ኤርትራ ተጠርኒፈን፡ ቁጠባዊ ረብሓታት ኩሎም ወገናት ኤርትራ ተማሊኡ፡ ኤርትራ እትበሃል ምዕብልቲ ሃገር ተሃኒጸ ክርኢ እናተ- መነየ፡ አብ ሓሳብ ጥሒሉ እንከሎ፡ ነቲ ነውሕ መገዲ ከይተፈለጠ ወዲእዎስ አብቲ ዝደልዮ ቦታ በጽሑ።

ኢድሪስ ብመገዲቲ ነጋዳይ ዓርኩ፡ ክልተ ንስድርኡ ማይን ስንቅን ዝጽዕና አግማል ተኻርዮ፡ ቡቲ ንምዕራብ ገጹ ቢሻ ናብ እተባህለት ዓዲ ዝመርሕ መገዲ አቢሉ፡ ብመንጎ አልገደንን ሰብደራትን ዝተባህላ ዓድታት ሰንጠቕ ነታ አብ ዶብ ዝተደኮነት ብአደባራ እትፍለጥ ኤርትራዊት ዓዲ ሓሊፉ፡ ድሕሪ ናይ ክልተ መዓልታት ጉዕዞ እግርን ገመልን፡ ናብ ሱዳናዊት ከተማ ከሰላ ብሰላም ምስ ስድርኡ አተወ።

አብ ከሰላ፡ ሓደ አቶ መሓመድ ዓሊ ኢድሪስ ዝተባህለ፡ ኤርትራዊ ዝመበቐሉ ሱዳናዊ፡ ብመሰረት ባህሊቲ ከባቢ፡ ሰለስተ መዓልታት ከም ክቡር ጋሻ ምስ አአንገዶ፡ አብ ኹትሚያ ዝተባህለት ዞና ዝነበረላ ገዛ ተኻረየ።

ድሕሪ ሰሙን፡ ስድራ ቤት ሓጎስ አርዓዶም ንከሰላ ብምእታዎም፡ ምስ ስድራ ኢድሪስ ንሰለስተ መዓልታት ድሕሪ ምጽናሕ፡ ምስ ሓንቲ አብ ሕርሻዊት ከተማ አልግርባ እትነብር ዘመዶም ክነብሩ ተበገሱ። ክልቲኦን ስድራ-ቤታት ብዙሕ ከይተጋዩሻ፡ ምስ ሓድሻ ኩነታት ሱዳን ብቐሊሉ ክለማመዳ ከኣላ።

-ተፈጸመ-

